

ПІДСЕКЦІЯ 2
ІНТЕРАКТИВНІ І ДИСТАНЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ІННОВАЦІЙНА
ДІЯЛЬНІСТЬ ТА МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ У СФЕРІ
ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ

ВИКЛАДАННЯ ТРУДОВОГО ПРАВА НА ЮРИДИЧНОМУ
ФАКУЛЬТЕТІ ДОНЕЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА: ІСТОРІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Л.П. Амелічева

Трудове право як навчальна дисципліна має свою історію викладення на юридичному факультеті Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Перш ніж дослідити сучасний етап викладення цієї дисципліни на факультеті ДонНУ імені Василя Стуса, варто зауважити, що ще до утворення вказаного факультету трудове право викладалося у складі дисципліни «Радянське право» на кафедрі радянського права і документознавства (завідувач у 1972 – 1978 рр. – доцент, кандидат юридичних наук Олександр Петрович Лапай, у 1978 – 1981 рр. – В.Д. Волков), а потім на кафедрі радянського права (завідувач у 1981 – 1983 рр. – В.Д. Волков) на обліково-фінансовому факультеті ДонНУ (декан у 1979 – 1983 рр. – В.Д. Волков).

Серед перших викладачів трудового права слід зауважити відомого вченого-правознавця у сфері трудового права О.П. Лапая. Після успішного захисту кандидатської дисертації з трудового права «Особливості правового регулювання праці у вугільній галузі СРСР» у Воронізькому державному університеті у 1971 році, О.П. Лапай невпинно й натхненно працював викладачем в ДонНУ з 1972 по 2009 роки. За цей період він опублікував понад 70 наукових праць та навчально-методичних робіт. О.П. Лапай у співавторстві з В.Д. Волковим розробив і видав у 1974 році першу програму курсу «Радянське трудове право» для студентів 3 курсу спеціальності 2037 (архівна особиста справа, с. 61). На заняттях при викладенні матеріалу він постійно застосовував структурно-логічні схеми, особливу увагу приділяв колективним договорам і судовій практиці по вирішенню трудових спорів. Більше п'яти років керував юридичною клінікою у Центрі практичного навчання на ЕПФ ДонНУ, прививаючи практичні навички майбутнім юристам.

З 1983 року, з моменту утворення ЕПФ ДонНУ, і до 1990 року студентам – правознавцям викладалася складна дисципліна «Радянське трудове право і право соціального забезпечення» (зокрема, за робочим навчальним планом саме на трудове право відводилося 72 лекційні години, на практичні заняття – 52 години) на кафедрі господарського права (завідувач у 1983 – 1984 рр. – доцент, к.ю.н. Олександр Миколайович Новошицький, у 1984 – 1995 рр. – доктор юридичних наук, професор Сергій Захарович Михайлін).

На цьому етапі викладення трудового права на ЕПФ ДонНУ треба відмітити ще одного відомого вченого й викладача трудового права – Віктора Афанасійовича Плаксіна, який у 1980 році захистив дисертацію з трудового права «Роль товарищеских судов в укреплении трудовой дисциплины (Правовые вопросы)» у Вищій школі профруху ВЦРПС (м. Москва). Він працював на посаді доцента і викладав трудове право тривалий час з 1988 року по 1995 рік. Його практичний досвід роботи суддею, активна наукова діяльність в сфері трудового права дозволяла студентам якісно опановувати трудовим правом на лекціях і практичних заняттях.

У 1990 році студентам – правознавцям викладалася вже самостійна дисципліна «Радянське трудове право» (на лекції відводилося 72 години, на практичні – 64). У 1993 році знову змінилася назва цієї дисципліни за робочим навчальним планом на «Трудове право» (на той час на лекції з трудового права відводилося 72 години, на практичні – 64 години).

З 2000 року викладення цієї дисципліни здійснювалося вже викладачами новоствореної кафедри цивільного права і процесу (завідувач у 2000 році – доцент, кандидат юридичних наук О.М. Новошицький, у 2000 році – по 2014 рік – доцент, кандидат юридичних наук Олена Степанівна Янкова, з 2014 року – доцент, доктор юридичних наук Ірина Федорівна Коваль) такими як старший викладач Г.В. Бойко, доцент, кандидат юридичних наук В.М. Швайковська й ін. На лекції трудового права на той час відводилося 68 годин, на практичні – 52 години.

У 2007 році відбулася важлива подія – наші студенти вперше прийняли участь у Всеукраїнських судових дебатах з трудового права (Львівський національний університет імені Івана Франка) й зайняли 1 місце. В найближчій перспективі планується проведення Всеукраїнських судових дебатів з трудового права силами викладачів кафедри цивільного права і процесу Донецького національного університету імені Василя Стуса й кафедри трудового права та права соціального забезпечення Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Нині разом з усім колективом нашої ALMA MATER в екзилі працюють і продовжують традиції викладання трудового права, започатковані у Донецьку, доцент, кандидат юридичних наук Лілія Петрівна Амелічева, доцент, кандидат юридичних наук Оксана Анатоліївна Ситницька, старший викладач Юлія Павлівна Уралова.

Л.П. Амелічева викладає трудове право на кафедрі цивільного права і процесу з 2001 року. У 2008 році вона захистила дисертацію «Забезпечення безпеки праці як умови трудового договору у Національній юридичній академії України імені Ярослава Мудрого, є автором монографії (2010 рік), колективної монографії (2017), програм курсів «Правове регулювання охорони праці» для бакалаврів, «Проблеми трудового права» для магістрів й ін. Цей викладач використовує електронні засоби навчального призначення (електронні таблиці, презентаційні слайдтеки й ін.), що забезпечує підтримку інноваційних технологій навчання й дозволяє акцентувати увагу студентів на важливих питаннях кожної теми лекцій з цих дисциплін. Л.П. Амелічева суміщає теоретичне викладення трудового права з керівництвом юридичної клініки з трудового права на юридичному факультеті ДонНУ імені Василя Стуса. Вона є трудовим арбітром, досвід участі у трудовому арбітражі також дозволяє розширити світогляд студентів у сфері вирішення колективних трудових спорів.

У 2013 році розпочала свою трудову діяльність на кафедрі цивільного права і процесу, викладаючи трудове право, О.А. Ситницька. У 2009 році нею захищена дисертація на тему «Юридичні гарантії права на працю та права на відпочинок за трудовим законодавством України» у Львівському національному університеті імені Івана Франка, вона є автором спецкурсу з питань виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин.

З 2010 року на посаді старшого викладача кафедри цивільного права і процесу працює й викладає трудове право Ю.П. Уралова, яка має досвід керівної роботи в сфері страхування, що дозволяє їй крім теоретичних знань надавати ще й якісні практичні навички студентам-правникам на практичних заняттях, кілька років вона очолювала юридичну клініку й передавала свій накопичений досвід практичної юридичної роботи майбутнім юристам.

До когорти викладачів трудового права на юридичному факультеті нашої ALMA MATER у 2016 році долучилася старший викладач – сумісник Наталя Сергіївна Горелова, яка очолює відділ кадрів ДонНУ імені Василя Стуса, а також має великий досвід роботи у суді. Вона активно приймає участь в усіх студентських наукових заходах, не дивлячись на завантаженість роботою, працює над кандидатською дисертацією.

Необхідно зауважити, що у 2016 році на юридичному факультеті ДонНУ імені Василя Стуса як на лекції трудового права, так і на практичні відводиться рівна кількість годин – по 64 на кожний із видів цих занять.

Все вищевикладене дозволяє зробити наступні висновки. 1. На юридичному факультеті ДонНУ імені Василя Стуса трудове право як дисципліна є значимою, проте, на жаль, є тенденція на зменшення кількості годин на аудиторні заняття в навчальних планах факультету щодо цієї дисципліни. Враховуючи те, що нашими викладачами трудового права накопичений великий досвід розкриття лекційного матеріалу з цієї дисципліни й прищеплення практичних навичок студентам, який дозволяє готувати фахівців-юристів і науковців-правознавців високого рівня, така тенденція щодо зменшення кількості годин суттєво не впливає на якість викладання цієї дисципліни. 2. З метою підвищення якості навчання в перспективі викладачами трудового права планується впровадження на практичних заняттях нових інтерактивних технологій кооперативного (групового) навчання студентів, розробка і проведення сумісних ділових ігор із співробітниками Відділення Національної служби посередництва і примирення у Вінницькій області й ін.

МОДЕЛЮВАННЯ СУДОВИХ ЗАСІДАнь ЯК ІНТЕРАКТИВНА МЕТОДИКА НАБУТТЯ СТУДЕНТАМИ-ПРАВНИКАМИ ФАХОВИХ ПРАКТИЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

О.І. Антонюк

Юридична практика вимагає від правника – випускника вищого навчального закладу наявності навиків і вмінь щодо вирішення практичних завдань, готовності до постійного професійного зростання, професійної мобільності, що актуалізує широке впровадження у навчальний процес інтерактивних методик навчання.

Як вбачається з розробленого професором Державного університету у штаті Огайо Едгаром Дейлом наприкінці 60-х рр. ХХ століття за результатами проведених експериментів з різними способами подання інформації «конусу досвіду Дейла», людина запам'ятовує 90 % сказаного або написаного нею під час театралізованого виступу, імітації реальної діяльності та виконання реальної дії. У результаті таких дій людина здатна аналізувати, розробляти, створювати та оцінювати. Для порівняння: внаслідок читання людина запам'ятовує 10%, внаслідок слухання – 20%, в результаті чого здатна визначати, перелічувати, описувати та пояснювати.

Тож, ефективність імітаційних інтерактивних методик є очевидною.

Під час викладення навчальних дисциплін юридичного спрямування застосування таких методик полягає у моделюванні практичних ситуацій, в яких студенти мають генерувати та приймати рішення у конкретній справі з урахуванням її фактичних обставин. Перевага інтерактивних методик також полягає у тому, що всі учасники освітнього процесу взаємодіють один з одним – і студенти, і викладач є суб'єктами навчання, які обмінюються інформацією, спільно вирішують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії колег і свої дії. Студенти занурюються у реальну атмосферу ділової співпраці з вирішення